

Wersja zanonimizowana

Tłumaczenie

C-546/22-1

Sprawa C-546/22

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

16 sierpnia 2022 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Oberster Gerichtshof (Austria)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

29 czerwca 2022 r.

Powód:

GF

Pozwany:

Schauinsland-Reisen GmbH

[...]

Oberster Gerichtshof (sąd najwyższy), działając w charakterze sądu rewizyjnego, [...] w sprawie strony powodowej GF [...] przeciwko stronie pozwanej Schauinsland-Reisen GmbH, D-47051 Duisburg, [...] o zapłatę kwoty 21.821,82 EUR [...] w postępowaniu w przedmiocie skargi rewizyjnej strony powodowej od wyroku Oberlandesgericht Graz (wyższego sądu krajowego w Grazie), działającego w charakterze sądu apelacyjnego, z dnia 27 stycznia 2022 r., [...] w którym został utrzymany w mocy wyrok Landesgericht für Zivilrechtssachen Graz (sądu krajowego ds. cywilnych w Grazie) z dnia 13 lipca 2021 r. [...] wydał

p o s t a n o w i e n i e

o następującej treści:

A. Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej zostają przedłożone na podstawie art. 267 TFUE następujące pytania prejudycjalne:

1. Czy art 12 ust. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2302 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie imprez turystycznych i powiązanych usług turystycznych, zmieniającej rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 i dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE oraz uchylającą dyrektywę Rady 90/314/EWG (dyrektywy w sprawie imprez turystycznych) należy interpretować w ten sposób, że organizator może powołać się na nieuniknione i nadzwyczajne okoliczności uniemożliwiające mu wykonanie umowy już wtedy, gdy organ do tego uprawniony w państwie członkowskim klienta wydał przed planowanym rozpoczęciem imprezy dla kraju docelowego ostrzeżenie dotyczące podróży najwyższego stopnia?

2. W razie udzielenia na pytanie pierwsze odpowiedzi twierdzącej:

Czy art 12 ust. 3 dyrektywy (UE) 2015/2302 należy interpretować w ten sposób, że nieuniknione i nadzwyczajne okoliczności nie zachodzą, jeśli podróżny - świadomy ostrzeżenia dotyczącego podróży i niepewności co do dalszego rozwoju sytuacji pandemicznej – oświadczył, że mimo to chce odbyć imprezę, a jej realizacja nie byłaby niemożliwa dla organizatora?

B. [...] [zawieszenie postępowania]

U z a s a d n i e n i e:

1. W dniu 13 maja 2020 r. powód, prowadzący własną działalność lekarz specjalista wraz z żoną dokonali rezerwacji zorganizowanej przez stronę pozwaną imprezy turystycznej na Malediwy na okres od 26 grudnia 2020 r. do 2 stycznia 2021 r. za łączną cenę 8620 EUR.

Najpóźniej od grudnia 2020 r. obowiązywało wydane przez austriackie ministerstwo spraw zagranicznych ostrzeżenie dotyczące podróży na Malediwy z powodu pandemii Covid-19 najwyższego stopnia 6 („Ostrzega się przed wszystkimi podróżami turystycznymi i podróżami, które nie są konieczne, w tym podróżami na urlop i w celu odwiedzin rodziny, do tego kraju”). W tym czasie liczba zachorowań w ciągu siedmiu dni na Malediwach była o 34,7 osoby niższa niż w Austrii, gdzie wynosiła 220 osób.

W dniu 3 grudnia 2020 r. pozwany odwołał zarezerwowaną imprezę z powodu ostrzeżenia dotyczącego podróży. Powód został poinformowany o przyczynie najpóźniej w dniu 9 grudnia 2020 r., a wpłacona zaliczka została mu zwrócona. Alternatywne oferty imprez ze strony pozwanego nie spełniały oczekiwań powoda i jego żony.

2. Żądania i argumenty stron

Powód dochodzi własnych roszczeń odszkodowawczych oraz roszczeń odszkodowawczych sędowanych przez żonę z tytułu utraconego urlopu oraz zryczałtowanej kwoty poniesionych wydatków. Ponadto żąda odszkodowania z tytułu utraty zarobków, ponieważ zamknął swoją praktykę od dnia 23 grudnia 2020 r. do dnia 5 stycznia 2021 r. z powodu zarezerwowanej imprezy. Odwołanie zamknięcia w krótkim czasie nie było możliwe po anulowaniu imprezy. Uważa on, że ostrzeżenie ministerstwa dotyczące podróży nie było nieuniknioną i nadzwyczajną okolicznością, która uniemożliwiła pozwanemu wykonanie umowy o imprezę turystyczną, zwłaszcza że liczba zachorowań w ciągu siedmiu dni na Malediwach była mniejsza, jest tam też wystarczająca opieka medyczna, a powód i jego żona wykupili również podróżne ubezpieczenie zdrowotne.

Pozwany podniósł, że nie można było od niego rozsądnie wymagać realizacji imprezy. Musiałby on ponieść niemożliwe do oszacowania konsekwencje odpowiedzialności, gdyby zignorował ostrzeżenie ministerstwa spraw zagranicznych dotyczące podróży. Ze względu na ograniczenia wyjazdowe obowiązujące w Austrii od dnia 26 grudnia 2020 r. powód nie powinien był nawet rozpocząć imprezy. Odwołanie imprezy nie spowodowało utraty zarobków przez powoda.

3. Przebieg dotychczasowego postępowania

Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo. Pozwany powołał się w odniesieniu do odstąpienia [od umowy o udział w imprezie turystycznej] na nieuniknione i nadzwyczajne okoliczności. Już z tego powodu zdaniem tego sądu nie przysługuje żadne odszkodowanie.

Sąd apelacyjny nie uwzględnił apelacji powoda. Nawet gdyby ostrzeżenie dotyczące podróży było uznawane jedynie za element wskazujący na nadzwyczajne przeszkody, pozwany nie ponosi winy ze względu na niepewność co do rozwoju pandemii panującej w momencie odstąpienia [od umowy o udział w imprezie turystycznej].

Oberster Gerichtshof musi rozstrzygnąć skargę rewizyjną powoda. Pozwany stoi również w postępowaniu rewizyjnym na stanowisku, że był uprawniony do odstąpienia [od umowy udział w imprezie turystycznej] z powodu wystąpienia nieuniknionych i nieprzewidywalnych okoliczności w postaci ostrzeżenia dotyczącego podróży, co zwalnia go z obowiązku zapłaty dodatkowej rekompensaty.

4. Podstawy prawne

4.1. Prawo Unii

Właściwy fragment art. 12 ust. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2302 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie imprez turystycznych i powiązanych usług turystycznych, zmieniającej rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 i dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE oraz

uchylającej dyrektywę Rady 90/314/EWG (dyrektywy w sprawie imprez turystycznych) brzmi następująco:

„Organizator może [odstąpić od umowy] o udział w imprezie turystycznej i dokonać pełnego zwrotu podróżnemu wszelkich wpłat dokonanych z tytułu imprezy turystycznej, bez ponoszenia odpowiedzialności za dodatkową rekompensatę, jeżeli

a) liczba osób, które zgłosiły się do udziału w imprezie turystycznej, jest mniejsza niż minimalna liczba osób podana w umowie, a organizator powiadomił podróżnego o [odstąpieniu od] umowy w terminie określonym w umowie, [...]

lub

b) organizator nie ma możliwości [wykonania] umowy z powodu nieuniknionych i nadzwyczajnych okoliczności i powiadomił podróżnego o rozwiązaniu umowy bez zbędnej zwłoki przed rozpoczęciem imprezy turystycznej. [...] „

Zgodnie z definicją zawartą w art. 3 pkt 12 rzeczonej dyrektywy „nieuniknione i nadzwyczajne okoliczności” „oznaczają sytuację poza kontrolą strony powołującej się na taką sytuację i której skutków nie można było uniknąć, nawet gdyby podjęto wszelkie rozsądne działania „.

4.2. Prawo austriackie

Zgodnie z § 10 ust. 3 pkt 2 Pauschalreisegesetz (ustawy o imprezach turystycznych) organizator może odstąpić od umowy o udział w imprezie turystycznej uzyskując pełny zwrot wszelkich wpłat dokonanych z tytułu imprezy turystycznej, jednak bez obowiązku zapłaty dodatkowej rekompensaty, „jeżeli organizator nie ma możliwości wykonania umowy z powodu nieuniknionych i nadzwyczajnych okoliczności i podróżny otrzymał jego oświadczenie o odstąpieniu bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż przed rozpoczęciem imprezy turystycznej”.

5. Pytania prejudycjalne

5.1. W sprawie głównej na około trzy tygodnie przed rozpoczęciem zarezerwowanej imprezy, w związku z pandemią Covid-19, ministerstwo spraw zagranicznych kraju zamieszkania powoda wydało ostrzeżenie dotyczące podróży najwyższego stopnia, które było powiązane ze skierowanym do ludności zaleceniem zaniechania podróży turystycznych do objętego rezerwacją miejsca docelowego.

Zarówno przebieg pandemii Covid-19, jak również wydanie ostrzeżenia dotyczącego podróży nie podlegały kontroli pozwanego operatora. Najwyraźniej nie miał również możliwości uniknięcia skutków pandemii w ogólności lub

ostrzeżenia dotyczącego podróży w szczególności poprzez podjęcie własnych odpowiednich działań.

5.2. Istnieje jednak wątpliwość, czy ostrzeżenie dotyczące podróży wydane przez ministerstwo w związku z sytuacją pandemii jako takie stanowi już okoliczność uprawniającą pozwanego, jako organizatora, do odstąpienia [od umowy o udział w imprezie turystycznej], ponieważ stwierdza się w nim duże ryzyko dla bezpiecznej realizacji imprezy, a także należało liczyć się z ewentualnymi działaniami w miejscu urlopu, które mogłyby utrudnić pobyt lub powrót podróżnych, czy też, jak zakłada powód, należy wymagać od organizatora samodzielnej oceny sytuacji niezależnie od publicznego ostrzeżenia i rozważenia ryzyka z uwzględnieniem wszystkich okoliczności konkretnego przypadku.

Na rzecz decydującego znaczenia publicznego ostrzeżenia dotyczącego podróży można podnieść argument, że jest ono wydawane przez bezstronny, wykwalifikowany organ i jest jednoznaczne, wobec czego uwzględniona jest potrzeba zainteresowanego kręgu odbiorców w zakresie jasności i pewności prawa. Ponadto organ państwowy, w szczególności ministerstwo spraw zagranicznych, dysponuje z reguły bardziej niezawodnymi możliwościami monitorowania sytuacji zagrożenia niż podmiot prywatny.

Za wykładnią powoda przemawia natomiast fakt, że urzędowe ostrzeżenie dotyczące podróży mogłoby nie być już w pełni aktualne wobec stale zmieniającej się sytuacji pandemicznej i stale zmieniającego się oddziaływania na różne regiony świata oraz nie odzwierciedlać rzeczywistej sytuacji ryzyka w momencie, kiedy miała odbyć się impreza turystyczna. Dotychczas orzecznictwo potwierdziło podstawę odstąpienia [od umowy o udział w imprezie turystycznej] jedynie w przypadku odstąpienia od niej przez podróżnego (8 Ob 99/99p), ale nie zajęło jeszcze stanowiska w odniesieniu do odstąpienia od tej umowy przez organizatora.

5.3. Drugie pytanie prejudycjalne ma na celu ustalenie, czy organizator nie mógłby powołać się także w przypadku ostrzeżenia dotyczącego podróży najwyższego stopnia na to, że „*nie ma możliwości [wykonania] umowy z powodu nieuniknionych i nadzwyczajnych okoliczności*”, jeżeli realizacja imprezy była zasadniczo możliwa ze względu na dostępność zarezerwowanego środka transportu i zakwaterowania, a klient, znając ostrzeżenie dotyczące podróży, oświadczył, że chce zaakceptować związane z tym ryzyko, lub czy organizatorowi przysługuje również w tym przypadku prawo odstąpienia [od umowy o udział w imprezie turystycznej] bez obowiązku zapłaty dodatkowej rekompensaty.

6. [...] [uwagi dotyczące obowiązku wystąpienia z odesłaniem prejudycjalnym]

[...] [zawieszenie postępowania]

[...] Wiedeń, dnia 29 czerwca 2022 r. [...]